

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben na: noz aordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt -- kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 1.

Feledésbe ment kérdések.

A november 27-én elmondott legfelsőbb királyi trónbeszéd szerint a következő kérdések megoldása lenne feladata a jelen országgyűlésnek:

A jövő évi *állami költségvetés megállapításán* kívül mindenekelőtt intézkedni kell a monarchia két része között fennálló *vám- és kereskedelmi szövetség tárgyában a közösgyi költségek viselésének arányára, valamint a bankügyre* nézve mielőbb újabb egyezmények létesítendőek. Azonkívül kapcsolatban a vám- és kereskedelmi szövetséggel számos egyéb gazdasági kérdés is rendezendő, különösen a monarchia mindkét részében *egyforma elvek szerint kezelendő fogyasztási adók tekintetében.*

Ezen kérdések közül egyedül a kvóta ügyben történt nagyobb mozgalom s ezt is az osztrákok részéről történt képtelen követelések s agitációk okozták, mert a mi kormányunk ugyan még a meglevő érdeklődést is igyekszik elnyomni kormányzásának egyik organizmusa a rendőri hatalom által. De kérdés, hogy mi történik a kiegyezési kérdések két legfontosabbjával, a kereskedelmi és vámszövetség megújításával? Vajjon a legfontosabb kérdések ezek? Igen; mert közgazdaságunkat érintik kiválólag s e kérdések helyes megoldásától függ jövő fejlődésünk és mert — feltesszük, hogy nincs Magyarországon oly faktor, mely nagyobb kvótát állapítana meg, mint amilyen egyedül jogos.

Most e kvóta ügynek nevezett hercze-

hureczából feleszmélve azt kérjük: történt e már valamelyes intézkedés a vám- és kereskedelmi szövetség érdekében? és elrémülve tapasztaljuk, hogy a közvélemény egész figyelme a kvóta, egy másodrendű kérdés felé irányul, míg amazokról éppen csak annyit tud, hogy Bánffy br. miniszterelnök múlt év december 1-én hirtelen felmondta. Nos hát azóta nem is sokkal több történt ez ügy érdekében, minek nem kis oka az is, hogy közvéleményünk a közgazdaság kérdések iránt nem igen érdeklődik, vagy pedig elveivel még most is a 48-as idők nagy változásainál van: »Aki a földön ül, az nem esik le!« Hej pedig, de sokan leestek már.

És ezen nem is lehet csodálkozni; mert honunk a legnagyobb anyagi biztonságából bele pottyant a vámháborúk, vámtarifák, kereskedelmi ügyletek, kartellek, börze spekulációk kellős közepébe. Most ismét nagy változások küszöbén állunk; nem csak azért, mert nagy feladatok vannak előttünk, hanem mert ezen feladatok komolyságát még növeli azon körülmény is, hogy a föld minden állama igyekszik terményeit védvámokkal biztosítani, csak egyedül mi teszünk olyan operettbe illő dolgot, hogy évenként nem kevesebb, mint 6 millió frtot dobunk át a Lajthán csak fogyasztási adók czimén.

Az 1867. évi XII.t-cz. szerint a vám- és kereskedelmi szövetség 10 évre kötendő ugyan, hanem azért joga van mind-egyik szerződő félnek minden 5-ik évben módosítást ajánlani, mely ha el nem fogadtatik a szövetség rögtön 1 évi felmondás után megszakítható. Igénybe lett-e véve valamikor ez az exceptió? Mindjárt

az első félcikluson, hanem kevés eredménnyel, pedig az első évben belátták a szövetség hibás voltát s azóta 3 cikluson keresztül a fogyasztási adókat illető csekély módosítást kivéve a szövetség lényegileg ugyanaz maradt.

És mily alapra helyezik a Pató, Pálok a szövetség czélszerűségét! Ime:

Magyarország őstermelő-, Ausztria iparos állam s így egymás szükségletét kiegészítik. Igen ám! csak hogy a magyar nyerstermék és osztrák ipar termék mennyisége között nagy a különbség, — ám beszéljenek a számok:

A számvetéseinknél a tőlünk kivitt nyers ipari terményeink értékét és a hozzánk szállított külföldi nyers és ipari termékek értékét, tehát a kivitelt és a behozatalt vesszük tekintetbe. Ezek szerint:

1895-ben összes kivitelnk	504.8 mill. frt.
1894-ben összes kivitelnk	562.5 mill. frt.
1893-ban összes kivitelnk	524.5 mill. frt.
1892-ben összes kivitelnk	509.6 mill. frt.

1895-ben összes behozatalunk	543.9 frtnyi volt (!)
1894-ben összes behozatalunk	546.2 frtnyi volt (!)
1893-ban összes behozatalunk	513.6 frtnyi volt (!)
1892-ben összes behozatalunk	519.3 frtnyi volt (!)

E kimutatás szerint helyzetünk folytonosan rosszabbodik úgy, hogy az 1895. évben 39.1 millió frtnyi összeget veszítettünk (passziva), az előző évben ennek csaknem felét stb.

Hogy pedig ezt az Ausztriával való közös vámterületünk okozza, arról jó felvilágosítást nyújt a következő táblázat, melyben fel van tüntetve az egyes országoknál tapasztalt kereskedelmi mérlegeink:

1895-ben Ausztriával szemben	51.8 mill. frt passiva.
1894-ben Ausztriával szemben	35.2 mill. frt passiva.
1893-ban Ausztriával szemben	44.0 mill. frt passiva.
1892-ben Ausztriával szemben	40.8 mill. frt passiva.
5 év alatt: Ausztriával szemben	171.8 (!) mill. frt passiva.
1895-ben Németországgal szemben	13 mill. frt aktív.
1894-ben Németországgal szemben	nagy aktív.
1893-ban Németországgal szemben	nagy aktív.
1892-ben Németországgal szemben	nagy aktív.
5 év alatt Németországgal szemben	135.5 aktív (!)

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Egy eredeti gondolat.

Sokat tűnődtem már azon, hogy
Miként lehessen híres én?
A föld sarából égbe rontok
A hír, dicsőség szekerén,
Ez biztos volt régóta. Csak
Azt nem tudtam, hogyan, miképpen?
És elgyötört sok kinos éjen
Ez a nehéz, nagy gondolat

Szobrász, festő, zenész, színész, mind
Igen híres lehet, hanem
Már engem ez ki nem elégít,
Fenségesebb kell én nekem.
Költő leszek. Világokat
Építék s rontok Jupiterkint.
És ehhez nem kell semmi más, mint
Egy eredeti gondolat.

Egy röpke eszme, mely miként egy
Lehulló apró hópihe,
Könnyűnek látszik, semmisségnek,
Mely csak meghalni jött ide,
De hogyha aztán ráakad
Hóval fődött, zord sziklaesücsra,
Indul... zúg... vész, dulás az útja...
Pedig mi volt? Egy gondolat.

Nos hát bennem elég anyag van,
Dicsékvés nélkül mondhatom,
Azon tűnődöm csak magamban,
Mért nem *mozog* az anyagom?
Nincsen hiánya semmi, csak
Mindössze nincsen mozgatója,
Mely az egész munkába hozza:
Egy eredeti gondolat.

Pedig ha megmozdulna egyszer
Mind a mi bennem lakozik!
Betelnék a világ híremmel
Távol kelettől nyugatig.
Körnezne mély, nagy hódolat,
Pedig csupán mi kell hozzája?
A mindenségnek egy paránya:
Egy eredeti gondolat.

S ez nincs. De ne gondolja senki,
Hogy nagy tervemről leteszek.
Csak nem fog engem visszavetni
Egy ily véletlen vakeset?
Mi késik, még el nem maradt:
Ábrándim mind valóvá váltom,
Csak egyszer majd agyamba szálljon
Egy eredeti gondolat!

Radványi Aladár.

Álom és való.

Irta: Salamon Sándor.

Tanulságos kis eset ez nagyon. Okulhat rajta minden ember, intő például szolgálhat a mostani s a jövő nemzedéknek, hogy nem jó adutot játszani a pártner keze alá.

Soha két ember, még Castort és Polluxot sem véve ki, nem szerette úgy egymást, mint Dalos Imre és Fekete József kereskedők. Együtt laktak, együtt jártak vendéglőbe, kavéházba, orfeumba s ami jóbarátoknál a fődolog megsztották utolsófalatjukat, — ha nem volt mit enniök. S ez a nagy szeretet egyszerre halálos gyűlöletté vált. —

Nem politikai nézet eltérés, nem pénzügyi, vagy más ügyi differenzia bontotta meg a két férfiú közt a régi barátságot, hanem egy „makk nyolczas“, mely adutt kiváltságait élvezte egy kalabriász játékban.

A párti fölöttébb érdekese volt.

Bérczi László, ki szintén kereskedő, felvette makkra, Dalos megkontrázta a játékot. Fekete, a ki ezáltal Dalosnak pártnerre volt, olyan gyalázatosan játszott, hogy más országban, a hol az egyéni szabadságot nem tisztelik annyira mint nálunk, örökös kényszermunkára ítéltek volna érte. Hanem a legnagyobb hibát, sport nyelven az „utolsó fordulónál“ követte el. Két kártya volt még a kezében: a makk nyol-

1895-ben többi országokkal 0.4 mill. frt passiv.
1894-ben többi országokkal aktiva.
1893-ban többi országokkal aktiva.
1892-ben többi országokkal aktiva.
5 év alatt többi országokkal 14.6 aktiv.

Vagyis e számadatokból kitűnik, hogyha kereskedelmünk aktív lenne Ausztriával szemben évenként átlag 43 millió frtot (!) nem veszítene.

De nézzük közelebbről azt az alapot, melyen szövetségünk argumentációja alapul t. i. nyersterményünk és Ausztria ipari terményeinek viszonyát:

Ausztriába visszünk nyers anyagot 241.76 mill. frtnyi; ipari gyártmányokat 148.14 mill. frt. ellenben Ausztriából behozunk nyers anyagot 91.5 mill. frtnyi; de ipari gyártmányokat 350.2 mill. frt (!)

Ezen számoszlopok pedig igen élénk világitásba helyezik a híres alapot. Ez a számvetés ugyanis azt mondja, igaz ugyan, hogy mi a nyersterményeinknek Ausztriába való vitele által azon 150 millió frtot nyerünk; de viszont Ausztria nálunk ipari terményei folytán 202 millió frtot nyer, vagyis mi a híres alap mellett évenként nem kevesebb mint 25 millió frtot fizetünk Ausztriának, illetőleg veszünk el. Már most Magyarországnak 52 milliónyi népessége közül minden egyes ember évenként 3 $\frac{2}{3}$ frtot tapos a sárba.

Mi tehát megkötöttük a vám és kereskedelmi szövetséget Ausztriával úgy, hogy 241 millió frtnyi nyereséget hogy beviessünk — *a saját iparunk mérhellen nagy veszedelmére meg kell vennünk 350 millió forintnyi osztrák iparcikket.* Innen aztán a mi ipar és kereskedelmünk 45%-kal hátrányban van.

* *

És merje még valaki mondani, hogy a mostani szerződések mellett — a közös vámterület Ausztriával nekünk hasznot hoz s hogy az nekünk javunkra szolgál. Nekünk nincs legkisebb szükségünk sem Ausztria iparára, mert ez fojtogatja a mienket; még kevesebb szükségünk van nyerstermékeire; — de ellenben Ausztriának szüksége van a mi nyerstermékeinkre — sőt még a nyerstermékek behozatalára más országokba is utat nyitott. Ausztria perfid politikájához tartozik ugyanis, hogy a magyar nyerstermékek máshová való kivitelét megakadályozza a magas vámokkal, ellenben más országból

való behozatalra utat nyit. Így kell tőrünk, hogy Szerbiába a nagyjából osztrák iparcikknek utat engedjünk s ennek ellenében Szerbia sertés üzletünket nyomorítsa meg; ugyanígy Oroszországgal és Romániával.

Ujabb időben Ausztriában többen az önálló vámterület mellett törnek pálcát. Hát mi bizony ettől nem igen félünk és legkevésbé sem fogjuk megsejteni. Iparunk újra fog lélegzeni, nyersterményünk piacot talál más országban, pld. Német országban, ahol a magyar nyerstermékeknek mindig nagy kelendőségük volt.

Hogy nem vihetjük oda egyenes uton Ausztrián át — az se nagy baj. Akkor a Fiuméba vivő vonatok tarifáját szállítjuk le s terményeink a sokkal olcsóbb vízi uton jutnak a világpiacra. Azt is az osztrák tőkével épült Kassa-Oderbergi vonal bánja meg; mi pedig ezzel még azt is nyerjük, hogy a közlekedést a magyar kikötő város és Budapest között, mely eddig olyan vontatott, olyan erőszakolt volt, erősebbé, közvetlenebbé, virágzóbbá tesszük.

Most tehát itt az ideje annak, hogy a vám és kereskedelmi szövetség eszméjével tüzetesebben kezdjünk foglalkozni; de az esetleges megkötésnél legyünk figyelemmel arra, hogy 1903-ban jár le más államokkal való szerződésünk, mikor is az egész vám és kereskedelmi szövetséget ujjalag és egyetemesen lehetne a mi javunkra revideálni.

B—nyi.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 1.

Itt az obstrukció.

Melegen tüzött a nap a képviselőház üveg-tetejére. Münnich Aurél és Szerb György, a legnagyobb husos fazokak, — ahogy őket egy kormánypárti humorista természet voltukért

elnevezte, — szuszogva törölték gyöngyöző homlokukat.

— Meleg van ugy-e? — kérdé rókaravasz szánakozással Olay Lajos.

— Meleg, pajtás, nagyon meleg.

— Hát még később! Akkor lesz csak meleg.

— Bizony pajtás, később, délfel! sóhajtott Münnich Aurél, nem véve észre Olay Lajos kaján mosolygását.

A teremben unalmas egymásutánban pergették le a jegyzők és az előadók a sablonos jelentéseket. A Ház még kinn tanyázott a folyósón, ahol a tegnapi vigszínházi tüntetésről folyt a beszéd. Mulatságos epizódokat beszéltek el, különösen az újságírók, akik a tegnapi tüntetést rendezték. Az egyik újságíró valami túlköt kerített s azzal fejezte ki érzelmeit a német előadás iránt. Mikor a detektívek rajta ütöttek, dulakodni kezdett velük, utóbb azonban a lábánál fogva huzzák ki a színházból. Az újságíró nem hagyta magát zavartatni, hanem a hurezolás alatt is vadul fujta a túlköt. Mikor pedig azt is elvették tőle, torkaszakadtából kiabálta:

Abczug német! Mars vissza Bécsbe!

A rendőrség előtt késő éjjel vigan folyt a kihallgatás. Az újságírók, mert leginkább azokat fogták el, kedélyesen vették a dolgot. Neuhauser Arturt azzal vádolták a detektívek, hogy kénhydrogént dobált a színházban, rettentő büzt terjesztve. Neuhauser persze ezt tagadta.

— De kérem kapitány ur, erősködtek a detektívek, amerre ez az ur járt, mindenütt bűdös volt.

— Az nekem betegsémem — felelte jámborul Neuhauser óriási derűtségben.

*

A képviselők más epizódon mulattak. Rigó Ferencz a szélsőbal kedves magyar eszímás, atillás Csanády Sándoráról szól az ének. A folyósón Rigó odalépett egy társasághoz, mely Zichy Jenőt vette körül. Zichy Jenő udvariasan fordult hozzá és kezét nyújtotta:

— Én Zichy Jenő vagyok!

Rigó János imponáló tekintettel nézte végig, aztán pátriárkális atyáskodással felelte:

— Esmérek!

És megrázta Zichy Jenő kezét.

*

Egyszerre híre futott a folyósón.

— Itt az obstrukció. Itt az obstrukció.

Mindenki berohant. Csakugyan odabenn Olay Lajos egy tizedrangú kérdésben, mindjárt az ülés elején, névszerinti szavazást kért.

czas s a vörös alsó. — A párti sorsa attól függött, hogy a kettő közül — melyiket fogja kiutni. Fekete érezte a pillanat fontosságát, s habozva nyult hol az egyik, hol a másik kártya után.

— Pincéz, egy estilapot! szólt türelmetlenül Bérczi s eltette a kártyát.

— Én pedig meg fogom magamat addig boretváltatni míg te gondolkodol, gunyolódott Dalos s úgy tett, mintha menni készülne. —

Fekete hirtelen elhatározással a makk nyolczas után nyult, s kivágta.

— Háh! ordított Dalos mint egy megsebzett sakál, aztán egyszerre elnémult, szeméi megüvegesedtek. feje lebillent.

Éppen csak annyi ereje volt még, hogy az adut nyolczasra ráadta az adut kilenczest, melyet Bérczi könyörlet nélkül leütött az alsóval.

— Megütötte a guta! kiáltották ijedten a gibiczek s egy pohár hideg vizet öntöttek a boldogtalan ember nyaka közé. Dalos magához tért, az első dolga volt egy szemrehányást vetni Feketére. Szólni csak annyit szolt hozzá:

— Milyen számárság, adutot játszani a partner keze alá!

A játékot természetesen abbahagyták. Fekete és Dalos, mostan kipihenték a katasztrófa izgalmait, haza mentek, amaz szégyenkezve, ez telve keserűséggel az elvesztett kontra miatt.

Az egész uton egy szót sem váltottak egy mással.

Otthon is mielőtt lefeküdtek volna, Dalos csak ennyit mondott.

— Milyen számárság adutot játszani a partner keze alá! Aztán magára huzta a pap-

lant s nemsokára elaludt. Hanem a kontrától még álmában sem tudott megszabadulni. Nagyon fölziggatta a kedélyét, nem csoda, ha róla álmodott.

— Milyen számárság, adutot játszani a partner keze alá! hallatszott egyszer csak a sötétségben Dalos ágya felől.

Fekete József aki a lelki furdalások miatt nem tudott elaludni, meghallotta az alvó szemrehányását s fenyegetőleg így szolt hozzá:

— Már megint elkezdted? Ne hozzád dühben Imre, mert nem tudom, hogy mit fogok csinálni!

Ujra mélységes csönd lett a szobában, amely azonban alig tíz percig tartott. Ekkor megint megszólalt az előbbi hang mondván.

— Milyen számárság adutot játszani a partner keze alá!

És most bekövetkezett az, amminek be kellett következnie:

Fekete dühbe jött s egyik cipőjét a lakótárs ágya felé röpítette.

Egy tompa puffanás és nyomban rá egy falrengető ordítás hallatszott a sötétben.

A cipő orron találta Dalos Imrét.

Nem akarom az olvasók szíves türelmét fárasztani annak a leírásával, hogy milyen kellemetlenül érintette ez a dolog az alvó fiatal embert. Csak annyit akarok szavahihető tanuk vallomása alapján konstatálni, hogy az orra akkorára dagadt meg, mint egy uri tők s hogy még ma sem apadt le természetes formájára, noha már két hét telt el az izgalmas eset óta.

* *

Balogh bíró szánakozva nézett a deformált orru panaszosra a ki hozzá fordult elégtelentelt a súlyos inzultálásért.

— Még ébren is kellemetlen, ha az embernek egy cipőt vágnak a fejéhez, hát még álmábanban, panaszkodott Dalos Imre.

— Csakugyan aludt maga akkor?

— Na persze, hogy aludtam.

— De lássa maga kétszer is mondta Feketének, hogy számárság volt tőle adutot játszani.

— Hát nem volt az számárság?

Amputálni kell az olyan kezét, aki a partner előtt a kontránál adutot játszik!

— Én pedig azt mondom szolt a vádolt hogy a ki éjszaka szekirozza a barátját nem érdemel egyebet, mint hogy egy cipőt, nem is egyet hanem kettőt vágnak a fejéhez.

— Tehetek én róla, hogy arról a makk nyolczasról álmodban?

— Hát mi vagy te egy sertés hogy makkról álmodol? Álmodjál arról, hogy egy háztulajdonos vagy s egy haupttreffert csináltál, az nekem sem fog fájni s neked pedig örömet fog csinálni.

— József, te nem akarsz megjavulni, nem akarod még most sem beismerni, hogy hiba volt tőled azt a makk nyolczast kijátszani.

— Én nem akarom beismerni? Ki monja azt, hogy én nem akarom beismerni?

— Lássa bíró ur, ez a földolog.

— Mi a földolog.

— Hogy belátja hogy hibát csinált. Ez nekem nagy elégtétel. József, én megbocsátok neked!

Ime a Kossuth-párt bevezette a 16-ik paragrafus általános vitáját.

Mire magát a javaslatot kezdték tárgyalni, az ellenzék már teljesen benne volt a hangulatban. Psik Lajos előadó minden mondatát zajos közbekiáltásokkal fogadták. Paprikás megjegyzések zudultak a fejére, Szilágyi alig bírta őket lecsendesíteni.

— Kérem, hisz elmondhatják azt a képviselő urak külön-külön is.

Mikor befejezte a beszédjét, viharos helyeslés hangzott jobbról, amibe belevegyült a baloldal hochja!

Mikor az ülésnek vége volt, Olay Lajos kárörvendve szólott Münnich Aurélhoz:

— Nos, elég meleg volt?

— Vigyen el az ördög! Képviselő maradjon képviselő, ne kályhafűtő.

— Deh hiszen, befűtünk még mi nektek jobban is, lesz még melegebb is . . . júniusban, júliusban, augusztusban.

Az ülés különben így folyt le:

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: gróf Teleki Sándor, Molnár Antal és Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Erdélyi Sándor, Lukács László, Dániel Ernő, Darányi Ignác.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök: Bemutatja a miniszterelnök átiratát, hogy ő Felső az alenconi hercegnő halála alkalmából a Ház részvétét köszönettel fogadta.

Jelenti, hogy a király a temes-béga-völgyi társulat ügyeinek rendezéséről s az apatini öblözetnek ármentesítő társulattá történt átalakításáról szóló törvényjavaslatokat szentesítette.

Bemutatja Hajdúvármegye kérvényét a kvóta ellen. (Eljenzés.)

Jelenti, hogy Bauer Antal brassói képviselő megválasztása ellen 30 aap alatt kérvény nem adatott be, így végleg igazolt képviselőnek jelenti ki.

Apáthy Péter az összeférhetlenségi bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság Tisza István és Rosenberg Gyula összeférhetlenségi esetében 4 szóval 3 ellen megállapította, hogy összeférhetlenségi eset nem forog fenn. Rát-kay László különvéleményt adott be. Hieronim Károly és Enyedi Lukács ügyében 4 szóval 3 ellen, dr. Sámuel Lázár ügyében egyhangulag, Tolnay Lajos, Benke Gyula ügyében szavazat-többséggel, Berzeviczy Albert, Chorin Ferencz, gróf Batthyány Tivadar és Neumann Ármín ügyében egyhangulag megállapította, hogy nem forog fenn összeférhetlenség.

Lepsényi Miklós: Szabad a gseft!

Felolvassák ezután az összeférhetlenségi bizottság jegyzőkönyveit.

Olay Lajos a házszabályokhoz kér szót s kívánja, hogy az okmányokat is olvassák fel.

Elnök: Ha a Ház kívánja az okmányok felolvasását, akkor elrendelem.

Olay Lajos: Névszerinti szavazást kér.

Elnök: A névszerinti szavazást elrendeli. A szavazás a P betűnél betűnél kezdődik.

A szavazás eredménye a következő: A szerződések felolvasása mellett szavazott 45, ellene 115 s távol volt 292 képviselő. Így a ház 70 szótöbbséggel nem kívánta a szerződések felolvasását.

Ezután folytatják az összeférhetlenségi bizottság jegyzőkönyveinek felolvasását.

Molnár Béla: Gróf Tisza István intenczióinak felel meg, amikor bejelenti gróf Tisza Istvánnak még többi összeférhetlenségi eseteit.

Rakovszky István mentelmi jogának megsértését jelenti be. Egy sajtóügyben kihallgatta a vizsgálóbíró s ugyanazon alkalommal egy az Alkotmányban Politikai Affendakiskok czim alatt megjelent cikke iránt is kiakarta kérdezni. Ez ügyben az ő mentelmi joga nem volt felfüggesztve s kéri, hogy az ügy a mentelmi bizottsághoz utasíttassék.

Következik a napirend: az egyetemek számára szükséges telekvásárlásokról és építkezésekről szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A Ház többsége a javaslatot elfogadja.

A díjnokok szolgálati és anyagi helyzetének javításáról szóló törvényjavaslatot a Ház harmadszori olvasásban elfogadja.

Elnök: Következik a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. (Hoch, hoch baloldalon.)

Psik Lajos előadó a javaslatot elfogadásra ajánja. Beszél a 16. §-ról s azt mondja, hogy az nem alkotmányjogi kérdés. (Nagy zaj, ellentmondások balról.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, hiszen mind elmondhatják ezeket beszédeikben.

Psik Lajos: Az ellenzék ennél a szakasz-nál ellégé igyekezett a kedélyeket izgatottságba hozni. (Nagy zaj mozgás baloldalon) pedig ezt jobb időkre tartogathatnák. Kéri a javaslat elfogadását. (Nagy zaj, hoch kiáltások balról.) Az, hogy bizonyos sajtó ügyekben a rendőrség ftél még nem a sajtószabadság korlátozása.

— Ohohó! Hohohó! — kiabáltak a balon.

Psik Lajos: A sajtószabadság igazi korlátozása: A cenzura karé! Ez pedig nincs.

— Hahaha! hahaha! — hangzott a balon.

Erdély Sándor igazságügyminiszter: A javaslat egyik paragrafusának nagy politikai fontosságot tulajdonítanak, és így jónak látja még a vita előtt felszólalni. A javaslatra azt mondják, hogy veszélyezteti a közszabadságot, a sajtószabadságot. (Felkiáltások: bizony!) Azt vitatja, hogy a javaslat rem bántja a sajtószabadságot s annak megtámadását nem tekinti igazságosnak. Ő előtte a sajtószabadság lebegett, amikor a javaslat elkészítésére elhatározta magát. Nekünk az a szent meggyőződésünk . . .

Felkiáltások: Ismerjük azt a szent meggyőződést!

Erdély Sándor: Határozott tévedés azt mondani a javaslatról, hogy az reakzionárius. Harmincz esztendei tapasztalat az mutatja, hogy a magán becsületsértési eseteknél az esküdtzéki intézmény nem volt alkalmas s az esküdték ítélete a közönséget nem elégítette ki. (Nagy zaj. Elnök csenget.) A javaslat 16 §-ában csak két bünesetről van szó, a magánszemélyek ellen elkövetett rágalmazásról és becsületsértésről, ezeket pedig ki kellett venni az esküdt-bíróságok hatás köre alól. Föltétlenül szükségesnek tartja, hogy a sajtót nagy óvatosságra figyelmeztessék a közlések terén, mert az ilyen közlemények nem emelik a sajtó tekintélyét. (Ellentmondások, folytonos zaj balfelől.) Az állampolgárok nagy többsége elfordul a sajtó szabadságtól, mert a sajtó által elkövetett magánbecsületsértésekért az esküdtzések utján elégtételt nem kap. A mai állapotokat fenntartani nem szabad s aki ezt fenn óhajtja tartani, az nem barátja a sajtó szabadságnak. (Derültség balfelől.) A szabadsajtó a szabad Magyarországnak kell, hogy legyen legdrágább kincse. Ha azután megbízhatóságát veszélyeztetik, akkor mindenkinek oda kell törekedni, hogy tekintélyét minden áron helyreállítsuk. Hazafias kötelességet vélt teljesíteni, amikor a javaslatot benyújtotta. (Eljenzés jobbról. Hoch kiáltások balról.)

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után Eötvös Károly interpellál a a vigszínháznál lefolyt tüntetés tárgyában.

Élénk érdeklődés tárgya volt a ház tegnapi ülésén Gr. Apponyi Albert felesége Mensdorff Ponilly Clotild grófnő, ki a főrangnak karzatán ült. Apponyiné kék selyem ruhában, mely zöld bársony díszítésekkel volt ellátva, férjével együtt jelent meg az ülésen s hosszasan társalgott Horánszky Nándorral, ki a párt vezérének nejét üdvözölni fel jött a karzatra.

Érdekes volt, hogy Br. Bánffy Dezső miniszter elnök a folyósón azt jegyezte meg, hogy ő nem fél az absztruziótól, nem bányá, ha december 31-éig is tart. Majd meglátjuk!

Tisztelgés az új polgármesternél.

— A lelkészkező papság és a kath. tanítók küldöttsége. —

Dr. Buljovszky József, Nagyvárad város új polgármestere tegnap reggel foglalta el hivatalát s mindjárt délelőtt tisztelgett nála

a nagyvárad r. kath. lelkészkező papság és a tanítói kar küldöttsége.

A küldöttségben részt vettek: Dencs János cz. kanonok, Gábriely Lajos, Nemeskey Andor plébánosok, Makucz Ernő, Heilinger József, Bázár Gyula, Pálffy Béla, Léki Kornél lelkészek, Mesterházy Imre kap. r. házfőnök, Kledorfer Lambert, dr. Wimmer Julián irg. r. házfőnök; — továbbá Stark Gyula igazgató-tanító, Nagy Lajos. Szamorovszky Rezső. Domokos Andor, Oó Mihály, Békéssy János, Kovalik János, Kalmár Illés, Vértessi Andor és Magdiacs Károly tanítók.

A küldöttséget Dencs János cz. kanonok, esperes-plébános vezette s a következő csinos beszéddel üdvözölte a polgármestert:

Tekintetes Polgármester Ur! Igen Tisztelt Urunk!

A központi róm. kath. papság és a városi kath. tanítói kar nevében és képviselőletében jelentünk meg T. Polgármester Ur előtt, hogy ős:inte örömrünknek kifejezést adjunk alkotmányos megválasztatása fölött és eddigi tiszteletünkről, nagyrabecsülésünk- és szeretetünkről biztosítsuk becses személyét a jövőben; hivatalos állásában is.

T. Polgármester urnak szellemi tehetsége, képzettsége és sokoldalú műveltsége, T. Polgármester Urnak eddig is tanusított ernyedetlen szorgalma és tevékeny működése, szilárd jel-leme és szigorúsága, de igazság- és méltányos-sági érzete is és körültekintő gondossága, az elégnél sokkal több és nagyobb biztosítékot és kezességet nyújtanak e város lakossága és mindnyájunk előtt, Sz. László városának jövője és tovább fejlesztése, virágoztatása iránt.

Minthogy azonban; ha csak Isten nem őrzi a várost, hiában őröködnék, kik őrzik azt; és ha Isten nem építi a házat, hiában dolgoznak, kik építik azt, a legerősebb meggyőződésen alapuló sz. hivatásunkhoz legillőbb, legméltóbb módon az Isten bőséges kegyelmét, a Mindenható sikerteljes áldását kívánjuk és esdjük le az égből, a város közbizalma által t. Polgármester Ur-ra ruházott fényes, de terhes álláshoz kötött munkálkodására, Isten áldását és kegyelmét, mely nélkül minden munkánk, verejtékes fáradságunk és áldozatunk hiába való, mert eredmény, siker nélkül marad.

Ajánljuk magunkat és magasztos s nem kisjelentőségű, horderejű működésünket t. polgármester ur szives és jóindulatú hajlamaiba, figyelmébe, pártfogásába és méltányos és igazságos érzetébe.

Isten éltesse t. polgármester urat. (Eljenzés.)

A beszédre dr. Buljovszky József polgármester a következőket válaszolta:

Nagyon jól esik az önök megjelenése.

A katolikus egyházban születtem, ennek a vallásnak vagyok híve. A katolikus vallás erkölcsi tanainak befolyása mellett gyűjtöttem tudásomat e vallás tanai és parancsaihoz ragaszkodom most is. Tudom, hogy hitünk leg-főbb kívánsága a béke, természete a türelem. Törekvésem oda fog irányulni, hogy legyen bé-kessége a város minden polgárának. E törekvésemben mindig számítok az önök jó indulatára, esetleg támogatására s kérem továbbra is jó indulatokat.

A küldöttség tagjaival még pár perczig beszélgetett a polgármester s a tisztelgés véget ért.

Gáz helyett villanyvilágítás.

— Nagyvárad villanyfényben. —

Aki csak legkevésbé is foglalkozott Nagyvárad város közvilágításával, kénytelen belátni, hogy az nem felel meg egy fejlődő város viszonyainak s a kívánalmaknak.

A város utcáink tulnyomó részén nincs más világító eszköz, mint óriási távolságokra egymástól egy-egy pislogó petroleum mécs.

A város ezelőtt 28 évvel rendezte be a gázvilágítást a város nagyobb utcáira. Még élénken emlékezünk az ezen kérdésnél elhangzott vitákra, melyekben a város-részek áltak szemben város részszel. A nagy kapacitás-baz aztán a legkevesebb gondot fordították a gázgyárral kötött szerződésre. Azóta érzi Nagy-

várad városa a szerződés terheit. Mennyi kellemetlenség volt éppen a szerződés miatt évtizednél tovább, az ismert Thebay nevű dírektoral.

Eltekintve mindettől, nagyon drága a mi gázvilágításunk. Az elmúlt 1896. évben 33 ezer koronát fizetett a város a gázgyárnak.

A szerződés 1901-ben jár le, de már most fel kell mondani a városnak azt, ha szabadulni akar a mostani nehéz állapotoktól.

Ezt célozza az az indítvány, a melyet H o v á n y i Géza és dr. V á r a d y Zsigmond adták be tegnap Nagyvárad város törvényhatóságához.

A beadványban hosszasan s alaposan fejtegetik a mi gázvilágításunk történetét s kimutatják, hogy mindenáron fel kell szabadítani a várost a gázszolgáltatás aránytalan terhei alól.

A gáznál jobb világító eszköz a villany s utjabban az acetylén. Kimutatják továbbá azt is, hogy ha 1873-ban Nagyvárad városa maga építi fel a gázgyárat, a mostani költséggel az egész város világítva lenne.

A gázszolgáltatásban kötelezve van a gyár más világítási nemet berendezni, ha ilyen már valamely 50,000 lakossal bíró városban léteztetve van.

A beadványban foglalt indítványok egész körültekintéssel felelelik a kérdést. Az első és fő része az, hogy a szerződést már most feltétlenül fel kell mondani.

Hívja fel továbbá a tanács a gázgyárat, hogy haladéktalanul rendezze be a várost villanyvilágításra és pedig, úgy hogy a hol most gázvilágítás van, 6 hónap alatt, a város többi részén 3 év alatt teljesen be legyen rendezve a villany.

Nyilatkozzék 30 napi záros határidő alatt, hogy ezen felhívásnak eleget akar-e tenni. — Ha a gázgyár nem hajlandó az új világítást berendezni azonnal megszünt a további kötelezettség s egy év múlva beszüntetik a gázzal való közvilágítást.

Utasítsa továbbá a közgyűlés a tanácsot, hogy a villany bevezetésére szabályszerű hirdetmény útján pályázatot hirdessen.

Az hiszszük, hogy az indítványt a törvényhatóság magáévá teszi, s mielőbb megvalósítják a régi óhajt: közvilágításunk javítását.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Június 1. 2. 3. Érettségi vizsgálatok a főgymnáziumban.

Június 2. A kath. kör vál. ülése d. u. 6 órákor

Június 2. Hegyi választmányi ülés d. u. 4 órákor.

Június 3. A városi pénzügyi szakszervezet ülése d. u. 4 órákor.

Június 3. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 8 órákor.

Június 4. Bizottsági ülés a Pecszeszabályozás ügyében d. u. 4 órákor.

Június 4. 5. Érettségi vizsgálatok a főreáliskolában.

Június 6. A nagyvárad építő iparosok ipartestületének közgyűlése.

Június 7. A kath. kör majálisa a Püspök-fürdőben.

Június 7. A polgári lövész egyesület évi közgyűlése a Rhédey-kerti lövöldében.

Június 8. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.

Június 15. A »Szent László« nyomda évi közgyűlése.

Június 16. Biharvármegye évnegyedes közgyűlése.

Június 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút évi közgyűlése a vármegyeház kistermében.

Június 23. Borlodán-Prodanovits sajtóper.

Június 30. Benke, dr. Lankó Dezső sajtótárgyalás.

* **Tisztelgések a polgármesternél.** A róm. kath. tanítók és lelkészek tisztelgése után a tegnap délelőtt folyamán még a helybeli kereskedelmi tanintézet és az irgalmas rend is tisztelgett az új polgármesternél. A kereskedelmi akadémia teljes tanári karát Propper N. János igazgató vezette dr. Bulyovszky József elé. Propper hatásos szavakban üdvözölte a polgármestert, kinek támogatását kérte, mire Bulyovszky válaszában kifejtette, hogy nagyon

érzi azon fontos szerepet, melylyel Nagyváradon egy felsőbb kereskedelmi tanintézet bír, hol a lakosságnak 75%-a kereskedelemről és iparból él; hogy azonban az intézet, mely oly szép virágzásnak indult, fejlődése tetőpontját elérje, szükséges és kívánatos, hogy mielőbb valamely tekintélyes erkölcsi testület birtokába és aegise alá kerüljön, mely azután biztosítsa elő haladását és folytonos fejlődését. — Igéri, hogy a maga részéről mindenkor igyekezni fog e cél elérésére törekedni.

Az éljenzéssel fogadott szavakra a bemutatások következtek.

Azután az irgalmas rend 2 tagu küldöttsége tisztelgett dr. Bulyovszkynál, melynek nevében V i m m e r Julián tartotta üdvözlő beszédét. A polgármester örömmel fogadta a tisztelgést s megígérte, hogy mindig támogatni fogja ezen humanus és a legtisztább felebaráti szeretet cultusát művelő derék rendet. Ezzel a tisztelgések véget értek.

* **Uj kath. körök.** A belügyminiszter a báttaszéki kath. ifjúsági olvasóköri és a nagykeri kath. kör alapszabályait jóváhagyta.

* **A debreczeni főügyész Nagyváradon.** Pongrácz Jenő debreczeni kir. főügyész e héten Nagyváradra jön. Itt időzése alkalmával a nagyvárad kir. ügyészséget fogja megvizsgálni. Valószínűleg csütörtökön érkezik meg s nyomban meg is kezdi a hivatal vizsgálatát, mely bizonyára a legnagyobb meglepetésére fog szolgálni.

* **B. Döry József állapota.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, b. D ö r y József v. b. t. t. nyugalmazott főispán egészségi állapotában aggasztó fordulat állott be. Tegnap már fel is vette a beteg főúr a haldoklók szentségét.

* **Banket az új polgármester tiszteletére.** A helybeli bírói, ügyészi és ügyvédi kar ma este 8 órákor bankettet rendez dr. Bulyovszky József volt kir. ügyész és új polgármester tiszteletére. A bankett a »Fekete Sas« új alsó éttermében lesz cigányzene mellett. Mint értesülünk a bankettre mintegy 150 emjelentkeztek.

* **Diszes esküvő.** Ismét elvisznek tőlünk egy szép leányt, G l a t z Ir é n kisasszonyt. Czeglédy István nagybeeskereki pénzügyi fogalmazó június hó 5-én, szombaton délben fél 12 órákor vezeti oltárhoz az Olaszi plebánia templomban G l a t z Ir é n t, G l a t z Vilmos nagyvárad polgár kedves, szép leányát.

* **A polgármester hivatalban.** Nagyvárad város új polgármestere tegnap már elfoglalt díszes állását a városi tisztikar élén s a legközelebbi üléseken már részt fog venni. A városi tisztikar még nem tisztelgett a polgármesternél, hanem valamelyik közelebbi napon keresik fel új főnöküket.

* **Felolvasás a slójdáról.** A közügyesség fontosságát mind szélesebb körben kezdik belátni s a kormány is jó példával jár elől. A Budapesten rendezett slójd-tanfolyamon Biharvármegyéből M a t k ó Benjamin b. tordai tanító vett részt s tapasztalatait már érvényesíti a falusi lakosság javára. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére a slójd lelkes harszósa: G u t t e n b e r g Pál a jövő héten Nagyváradra jön s itt június 12-én a ker. csarnok dísztermében felolvasást fog tartani a közügyességről.

* **Nagyvárad közegészsége május hónapban.** Az elmúlt május hónapban Nagyvárad város közegészségügye jónak mondható, a mennyiben nemcsak a születések felülmulják a halálozások számát, hanem a heveny fertőző betegségek is szűnőteltek. Differenciában megbetegült 2 gyermek, meggyógyult mindkettő. Vörhenyben 1 újabb betegedés volt, de egy korábbi betegült elhalt. — Élve született 55 fiu 56 leány,

összesen 111 gyermek. Meghalt 42 férfi, 44 nő, összesen 86; s ha ezekből levonjuk a 21 idegen elhaltat, a szaporodás 46. Elhaltak: Ujvároson 15 Olasziban 31, Velence-Váralján 18, a kórházakban 22. Szegénybeteg 243 gyógykezeltetett a város számlájára.

* **Rektor választás.** Június 8-án lesz az egyetemen a rektorválasztás. Ez alkalommal prorektorválasztás is lesz, még pedig a hittudományi karból. A mostani rektor, B o g n á r István dr. ugyanis távozik az egyetemről s Nagyváradra költözik, hogy elfoglalja a kano-noki székét. Az új rektort ezuttal a jogi kar tanárai közül választják.

* **Folyók kilométer oszlopokkal való el-látása.** Megirtuk a napokban, hogy nemsokára a folyókat a partokon kilométer jelző oszlopokkal fogják ellátni, mint a vasuti töltéseket és az országutakat. A nagy költség miatt azonban, melybe ez újítás kerül, mint értesülünk, egyelőre csak a Sebes- és Fekete-Körözs folyókat fogják ily czölöpökkel ellátni, a többi bihar-megyei folyók jelzése csak évek múlva fog megtörténni.

* **A megyei közig. bizottság ülése.** A pünkösdi ünnepek miatt a június havi megyei közigazgatási bizottsági ülés nem a jövő hétfőn, hanem csak kedden június 8-án lesz megtartva.

* **Vámház-utca kövezése.** A halaszthatatlanul szükséges utca rendezés-programjában, tudvalevőleg Vámház-utcát is azok közé sorozták, a melyeket még ez évben kiköveznek. Moskovits Adolf és fia 200 frttal járulnak az utca biburkolási költségeihez. Megtekintettük mi azt az utcát s bár nincs olyan utja, mint pl. a Szt. László-térnek, de máskülönben nincs az annyira elhasználva, mint híresztelik. Bár minden utcájára csak olyan lenne a városnak, mint Vámház-utca, akkor nem lenne okunk pirulni a feneketlen sár miatt. A Moskovits czég most újabb ajánlatot adott be a melyben kötelezi magát, hogy ha 5 év alatt a csatornázást keresztül viszik; a felbontott burkolatot Vámház-utcán a saját költségén helyreállítja.

* **Uj katonai élelmezési raktár Nagyváradon.** A temesvári VII. hadtest parancsnoksága értesítette a várost, hogy Nagyváradon egy új katonai élelmezési raktárt szándékozik felállítani, melynek szükségessége az épülő új tüzérlaktanya folytán állott elő. A helyszíni tárgyalás holnap lesz ez ügyben, melyen a várost B u s c h Dávid főmérnök, ifj. R i m l e r Károly főkapitány és dr. H o v á n y i Ferenc főorvos fogják képviselni.

* **Térzene a Schlauch téren.** A 37-ik gyalogezred zenekara ma délután 6-tól 7-ig térzenét rendez a következő műsorról:

1. Schmidt: Walther Burg. Induló.
2. Taund Jenő: »Amor hangulatai. Keringő.
3. Halevy: »A villám« nyitány.
4. Deller: »Oh ne duzzogj« keringő a »Bányamester« ből.
5. Wagner Richard: Ábránd a »Parzifal« című ünnepi dísz szindarab motívumai után.

* **Uj vasuti megálló hely.** A kereskedelmi miniszter elrendelte a nagyvárad-kolozsvári vonalon fekvő Sonkolyos bihar-megyei kis községnek kérelmére, hogy ezentúl az egyik személyvonat Kolozsvárról jövet és menet Sonkolyoson is megálljon. Ez intézkedés azonban csak úgy marad érvényben, ha a közönség nagyobb mérvben fogja igénybe venni a személyvonatot az új megállóhelyen.

* **Zsidónők Luegernél.** Hogy a bécsi zsidóságnak alsóbb osztályai mennyire megváltoztatták Luegerről való véleményüket, azt a következő eset, eléggé illusztrálja, de jellemzi egyuttal Lueger népszerűségét s e népszerűség megszerzésének módját. Egy zsidó tanítónőt ugyanis felettes hatósága egy a családjától és lakóhelyétől távoli városnegyedbe helyezett át,

a mi által a szegénysorsu tanítónő helyzete igen megsulyosodott Folyamodott visszahelyeztetéséért; az illető városi hatóság azonban elutasította. Sirva távozott a hivatalos helyiségéből, midőn a kijáratnál egy ur megszólította: „Miért sir kisasszony?” A leány elmondta panaszt, mire az illető ur, ki nem volt más, mint Lueger, visszament a leánynyal s néhány pillanat alatt a tanítónő jogosult kérése teljesítve lön. Másnap egy zsidó tanítónőkből és zsidó hölgyekből álló 100-as küldöttség tisztelt Luegernél és egy gyönyörű virágbokrotát nyújtottak át neki.

Ki építse az utakat? Ismeretes, hogy Biharmegye utai mily mizerabilis állapotban vannak. A községek nem képesek fenntartani azokat, a megye pedig nem ad rá kellő segítyt s így most némely község arra határozta el magát, hogy államsegélyért folyamodik, mivel utaink rosszassága rendkívül érzékeny károkat okoz a lakosoknak. A kereskedelmi miniszter e kérelmekre most egy leiratában azt felelte, hogy államsegélyt csak igen fontos esetekben engedélyezhet, azonban azt a tanácsot adja a községeknek, hogy utaikra vessenek ki vámost s a bejövő jövedelmekből építsék ki az utakat. — Mégis csak praktikus ember ez a miniszter.

Bubánatos csizmadia inas. Egy szerencsétlen csizmadia inast vittek be tegnap a rendőrséghez. Végig bömbölte az utcát keserves ordításával. Nincs több tizennégy évesnél és már megakart halni, amiért a gazdája által rábizott egy koronát elvesztette. Bele akart ugrani a Körösbe, de a piacon állomásozó rendőr észrevette és bevitte a rendőrséghez. Megszánta a rendőrbiztos a bubánatos gyereket és adott neki egy koronát aztán haza eresztette. A korona helyett pedig inkább megérdemelt volna egy kis szelid lábszijjazást a modern csemete.

A madarak repülési képessége. Antwerpenben a postagalambokat és a különös jelvényekkel ellátott fecskéket együtt bocsátották szabadon hogy repülési képességüket különbségéről meggyőződést szerezzenek. A fecskék hasonlíthatatlanul gyorsabban repültek, mint az ide-oda támolygó galambok. Az egyik fecske 255 kilométernyi távolságban levő fészket egy óra és nyolcz percnyi idő alatt érte el, ellenben a galambok ugyanerre a távolságra csak három óra mulva jutottak el. Tehát a galamb egy másodperc alatt 15 méternyi, a fecske pedig 50 méternyi légi utat halad meg. E számítás szerint a fecskének nem kell több, mint egy fél nap ahhoz, hogy a mi vidékünkéről Afrika eljusson.

ÉRTESETÉS! Kedvezőtlen időjárás miatt mai naptól kezdve a raktárunkon lévő összes férfi női és gyermek sárga és barna Carlsbadi czipőket az eddigi áruknál 15%-al olcsóbban árúsítjuk el.

tisztelettel

FÁBRY TESTVÉREK.

x Legujjabb puha batiszt és selyem ingek, nyakkendők, női és férfi keztyű, angol vízhatlan köpenyek legnagyobb választékban Roth M. utóda kalap és férudivat üzletében, a hol kizárólag Carlsbadi czipők kaphatók.

Telefon összeköttetés.

Miért nincs most cserebogár?

Nem azt a cserebogarat értem, mely egyszer a „tárczá”-ba esapódott bele, hanem azt, amelyik virtigli cserebogár s a képünkön szokott koppanni enyhe tavaszi estéken.

Ezek ellen végeztetett most irtó művelet. Fontoskodva lépdelt egy kis, de lelkes csapat az esti órákban végig a fő utcán. Aki látta őket, bizonyos lett felőle, hogy ezek vagy rendezni fognak, vagy „tárgyalni.” Ők össze kötötték a hasznost a kellemessel és tárgyalva rendeztek.

Mit tárgyaltak? — söröket és borokat. Mit rendeztek? — az még a jövő titka. A hosszas tárgyalásnak eredményeként a rendezés nem jött rendbe, hanem a rendőrök — csak rendben voltak.

Rendes ember pedig nem szokott „későn” haza járni, azért ők is „jókor” indultak haza, még alig pitymallott.

Az uton nagyon gondolkoztak és lassan ballagtak eleinte, — később nem gondolkoztak, csak ballagtak, — míg később nem is ballagtak, hanem megálltak és énekelni kezdtek.

Eleinte mindenki a maga nótáját fujta, azután mindegyik a másikat, de sehogy sem jöttek össze. Hanem az egyikben felbuzdult a zenei tudomány és halt! ot kommandírozott.

Megálljunk. Itt a hang — á — á ezt fogjátok meg aztán fujjuk azt a nótát, hogy „Lágyan cseng az estharangzó”, meg „Nyisd ki babám az ajtót” — ezt egy palánk mellett fujták.

A nótát fujták, soká fujták — hanem nem nyitottak ajtót s így végre is elballagtak haza.

Sokan azt hitték, hogy éjjeli zenét adtak. Ez nem áll. Nem adtak éjjeli zenét, csak a tárgyalást fejezték be. Először is, mert nem volt már éjjel, másodsor mert amit elkövettek, azt nem lehetett zenének venni.

Ma a szépítészeti bizottság köszönetet akar szavazni a kis, de lelkes csapatnak, mert ahol ők énekeltek, nem maradt ott cserebogár a környéken, ki vándoroltak jobb hazába, hol nem rendeznek és tárgyalnak az emberek. A bokrok pedig virulnak kívándorlásuk óta s ez esik jól a szépítészeti bizottságnak.

Sok cserebogár irtást a kis, de lelkes csapatnak, mert ha a tárgyalás is így sikerült — a rendezés is azt hisszük jól fog sikerülni.

Köby.

EGYESÜLETEK.

Zenekedvelők egyesületéből. A nagyváradi zenekedvelők egyesületének dalköre a tegnap délután tartott értekezletén elhatározta, hogy — mivel a dalkör tagjainak nagyobb része elfoglaltságok miatt a dalpróbákön tömegesen meg nem jelenthetik — a próbákat f. hó 15-ig beszünteti s egyuttal fölkeri a tagokat, hogy f. hó 15-én a szokott helyen és időben megjelenni sziveskedjenek. Az értekezleten továbbá elhatározta, hogy a legközelebbi dalestélyt f. hó 20 és 30-dika között fogják megtartani a Rózsabokor helyiségében.

IRODALOM.

— **Arménia.** Magyar örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Szongott Kristóf. Junius. Szamosujvár. Todorán Endre „Aurora” könyvnyomdája. 1897. Ára egész évre 4 frt. Örmény folyóiratunk juniusi füzetének első lapján egy régi jó ismerős a már 17 éve elhalt K. P a p p Miklós politikai és szép-irodalmi író arczképe mesolyog felénk. Ő is örmény volt. A hatvanas és hetvenes évek irodalmának egyik legszorgalmasabb munkása. Különösen ki kell emelnünk azonban a folyóirat cikkei közül két régészeti cikket. Az egyikben H a r m a t h Lujza ismerteti a szamosujvári híres Rubens-kép történetét, melyet Ferenc király ajándékozott a század elején a napoleoni háborúk alatt oly áldozatkész örményeknek, a másikban Dr. T e m e s v á r y János egy nemrég Szamosujvárott talált római pénzről (sestertius) értekezik, mely azon alkalmából veretett, midőn Nebo császár hadvezére Corbulo legyőzvé és hűbéressé tevén Tiridates örm. királyt, Nero Janus templomát (a béke jelétül) bezáratta, Tiradast pedig a legnagyobb szíveséggel fogadta Rómában. Nagy örömmel olvastuk, hogy M á r t o n Dávid többször említett tragédiája, a „S z é p Á r á c” külön lenyomatban is meg fog jelenni. Érdemlegesen csak akkor méltathatjuk majd. Az apróbb közlemények között föltűnt a „R e v v e d e P a r i s” nyomán közölt azon hír, hogy az örmények lemeszárólása egyenesen a szultán parancsára tör-

tént. Berard Viktor, a cikk írója ezeket mondja: „Ma Konstantinápolyban szabadabban beszélnek a szultánról, mint akár Párisban. A törökök urnak, a keresztények embernek nevezik; de valamennyien megegyeznek abban és nyíltan ki is mondják, hogy ő az okozója mind annak, ami két év óta történt. Ő akarta, ő rendelte.

Az ur megengedte, hogy az örményeket megölték. Az Arménia 300.000-re teszi az 1894 óta lemeszáróltak számát. A cikk ezzel végződik: Hogyau lehetséges az, hogy Európa mindezt nyugodtan nézte? Megjegyezzük, hogy a „Revud de Paris” okmányok alapján mutatja ki a szultán bűn-részességét. Valóban ajakunkra tódul a kérdés: quousyue tandem?

Igazságszolgáltatás.

A megtámadott becsület. K o h n Izrael budorászi lakosnak, nagyon sok baja akad ez árnyék világban, de minden bajnak saját maga az okozója. Egyszer ötven forintra ítelték, esetleg megfelelő elzárásra. Nem fizetett és így Körner József lezáratta, a kapott utasítás szerint. Később egy jogtalan elfoglalt földterületet vett el tőle a jegyző, miután a bíróságnál e miatt indított pert elvesztette. A telken épült falakot is lebontolták, mert azt egész más rendeltetésre szánták. Ekkor aztán följelentette a főszolgabírónál Körnert, de minden vád alaptalannak bizonyult, Körner megtámadott becsületéért a törvény előtt kerestt orvoslást. Tegnap már másodizben foglalkozott ez ügygel a törvényszék és vádlottat két havi börtönre, a feleségét Kohn Izraelnét pedig ki az urának vádlott társa volt, tizennégy napi elzárásra, ítélte, rágalmazás miatt.

Az ítélet ellen ugy a vádlott, valamint az ügyész fellebbezett.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Eleven ördög.

— Junius 1. —

Konti egy kellemes zenéjű régiebb operet-tejében gyönyörködött tegnap este a közönség. Ez az operette, mely annyiban válik ki a tuczett operettek fajtájából, hogy már maga librettója is mulatságos mese továbbá, hogy maga a sujet biztosítja a komikumot, nem pedig kétes értékű viccek pattogtatása mint az ujabkori operettek $\frac{1}{10}$ részénél, hol a badarságok egymásra halmozásával igyekeznek a szerző elkábitani a néző fejét, tegnapi felújításánál is sikert aratott. Konti mesteri módon ért hozzá, hogy kiválogassa azokat a helyeket, melyek legalkalmasabbak a megzenésítésre s melyek növelik a darab sikerét; nem úgy tesz mint némely operett író, ki felosztja matematikailag a darabot s minden 10 perczen megszólaltatja a zenekart akár van rá szükség, akár nincs.

Örömmel látjuk, hogy Leszkay az idén olyan régi darabok reprisét tüzte ki maga elé czélul, melyek 30 esztendő elsuhanása daczára, ma is igazi műélvezetet nyújtanak. Láttuk ezen darabok műsorát, melyek az idej színi idényben előfognak kerülni a poros könyvtárból s alig 1—2 kivételével mind olyanoknak találtak, melyek megérdemlik a felevenítést. Helyesen van ez így, többet ér egy jó régi darab, mint 10 mai süttetű — rossz.

Ami az előadást illeti, az is jó volt: — A három primadonna: A m o n Margit, Székely Irén és R o n t a y Boriska vetekedtek egymással, minél nagyobb sikert félni s e törekvésük nem is szenvedett hajótörést.

Amon Margit a Vicomte Letoriere szerepében nagyon sikkesen és élénk vervvel játszott, több ének számát a közönség megis újráztatta. Kár, hogy hangját egy kissé kiméli Székely Irén nagyon föl volt disponálva: rendkívül tiszta csengésű hangon énekelt. Játékához sem férhet más. Külön meg kell emlékeznünk a két primadonna elegáns és

izletes toilett-jeiről, melyek általános feltűnést keltek.

R o n t a y, last but not least, szintén nagyban hozzájárult a sikerhez. Játéka és éneke megszokott jó volt.

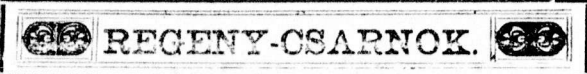
K ö v e s s y ellenállhatatlan pompás humorával újra megkacagattatta a közönséget játéka diskrét s kitűnő volt.

P i n t é r kis szerepében is talált alkalmat gyönyörű bariton hangját csillogtatni.

T o l n a y n é, Hegyesi és a többi kis szerepekben jók voltak, kivéve Pestit, kinek egyedül maszkja sikerült, játékaról jobb hallgatni.

Egészben véve nagyon jó előadás volt, melynek összevágó, gyors menete a rendezőn kívül legfőképp a karmester érdeme.

(— y.)

P R A D A.

Fordította K. G. 38.

Még egyszer elolvasta a levelet.

— Többször kedvem kerekedett már, hogy ezt az odut itt hagyjam, de! de! de!

Az utazás nagyon nehezemre esik, aztán meg az öreg urat sem hagyhatom itt magára. Miért menjek oda az idegenbe? Ha megfőzte hát egye meg nem tudom milyen jó lehet.

Aztán mintegy kérdezte magától, hát az nem lenne önzés, ha nem felelné erre a panaszos levélre.

Leonora biztosan szemére vetné, hogy ő az oka kudarcának.

— Milyen határtalan könnyelműség kellett e dologhoz — mormogta magában — az öreg mert e lány szép arcza határozott föllépése eibódította házat és gyermekét egy fiatal leányra bizza, ez pedig magára vállalja az előtte legkevésbé ismeretes gyermek vezetését anélkül, hogy valakitől tanácsot kért volna, míg végül néhány hét múlva belátja, hogy nem arra született.

Azonban minél tovább gondolkodott, annál csalogatóbb volt a Leonora ajánlata, már régóta vágyódott egy kis változatosság után, valami új munka után, mely gondolatát már utra terelje új térre vezesse, és ime most majdnem mint köteletség jelentkezik.

— Semmi sem hiányzik már, még az ál-doza látszata sem — folytatta tovább gondolatait, de még mindég kétségben.

Véletlenül Ottó is benézett hozzá, Vilmos e szavakkal fogadta:

— Milyen szerencsés nap, milyen meglepetések.

Az ő élete számára már semmi vagy nagyon is kevés boldogság lehetett kijelölve, így minden legkisebb öröm számára tárva nyitva volt ajtaja, tárva minden kis napsugár számára melyben egy kissé felmelegedhetett.

— Hallod már Ottó! mit kívánnak legjobban tőlem? — Kiáltott barátja felé, azt akárák, hogy körül utazzom a világot.

— Hogy-hogy?

— Természetesen csak a mi kis világunkat értem, itt Hollandia szélső szegletében a nagy Amsterdant.

— Testvéredhez? — kérde Ottó reszkető hangon, Vilmos már nagyon jól ismerte.

— Igen Pradához, testvéremhez. Ugyan ki gondolta volna, hogy vágyakozik utánam.

— Úgy? Nagyon örvendek! — néhány pillanatig hallgatott aztán kérde — jól érzi magát?

— Kitűnően! Azonban a mint mondtam még hiányzik valami teljes boldogságából s az én vagyok.

— És te elmegy?

— Csak nem gondolod ostobaságnak.

— Oh nem! Nagyon jó lesz legalább fel-fog üdíteni.

— Hogy az igazat megvalljam, azon nem sokat törtem a fejem; menjek-e vagy ne menjek, inkább azon, vajjon ezt önzésnek vagy épen az ellenkezőjének lehetne-e nevezni?

— Mindég csak ez az önvizsgálat. Mire való az? Menj vagy maradj a szerint a mint a szived diktálja.

— Csak tudnám, hogy mit mond a szívem és mit az eszem.

— Nem egyet tanácsol mind a kettő?

Egy ideig mindketten hallgattak, majd Ottó kérde:

— Ugy-e te nem sokra becsülöd Leonorát?

— Tudod nem szeretjük érzelmeinket nyilvánítani. Az a baj, hogy senki sem választhatja saját családját és így abba a szomorú helyzetben vagok, a mi ugyan nem ritkaság, hogy ha rajtam állott volna soha sem születnem volna benne.

— Előtte ez érthetetlen. Nektek több közös vonások van, az az erés akarat határozottság melynek következtében csak azt teszitek mit magatok elé tűztek.

Vilmos gunyosan nevetett, a levél mintha égett volna zsebében, de azért épen nem járt eszébe hogy Ottónak megmutassa.

— Még mindég így gondolkazol?

— Természetesen! Leonoráról való jó véleményem épen olyan keveset változott mint . . . . mint szerelmem.

Fel-és lehuzogatta ujján a jegygyűrűt.

— És az ő bánásmódja veled szembe.

— Meg vagyok arról győződve, hogy ő azt hitte, hogy a legokosabban fog eljárni, a legjobbat fogja tenni mit a saját érdekében s az enyémben csak tehet, és nagyon valószínű, hogy igaza van.

— Ottó! Ottó! téged olyan földből gyurtak a melyből csak a nagyon becsületes embereket szokták, sokkal drágább földből mint engem. Az a szerencse, hogy kilátásaim megsemmisültek! azt hiszem, hogy nagyon élesen látok. . . .

(Folyt köv.)

T A V I R A T O K

A király a brucki táborban.

Budapest, június 1. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége a király ma reggel Bécsből, külön vonaton, teljes katonai kíséretével Bruckba utazott, hogy az ott összpontosított 29-ik gyalog dandárt megsemlélje.

A Felső kíséretében vannak: Krieghammer hadügyminiszter, Grf. Paar és Bolfras főhadsegédek, Bró: Schönfeld főfelügyelő, Windischgrätz herceg, Grf. Üseküll hadtest parancsnok, a német, francia, orosz és olasz katonai attachéék.

A király a táborból holnap visszatér Bécsbe.

Szilágyiék Bécsben.

Budapest június 1. (Saját tud. távirata.) A »Pesti Hirlap« nagy hangon hirdeti, hogy a képviselőház elnöke Szilágyi Dezső és a magyar kvóta bizottság elnöke vasárnap, Bécsben kihallgatáson voltak ő Felsőgnél s a mi a legfőbb a kihallgatásra a nevezett két elnök ő Felsőge egyenes kívánsága folytán jelentkezett volna.

Azt is mondja a »Pesti Hirlap«, hogy ő Felsőge e kihallgatáson a kit elnöknek a jelenlegi helyzetre vonatkozó véleményét hallgatta meg.

A mint azonban mi biztos forrásból értesülünk a kihallgatás már csak azért sem történhet meg, mert úgy Szilágyi Dezső, mint Széll Kálmán vasárnap el sem hagyták a fővárost.

Vilmos császár és a párisi kiállítás.

Páris, máj. 31. A »Figaro« jó forrásból jelenti, hogy Vilmos császár sohasem gondolt arra, hogy az 1900-iki párisi világiállítást megtekintse.

A tüntetés utójátéka.

Budapest, jun. 1. (Saj. tud. táv.) A vigszínházban lezajlott tüntetésből kifolyólag a

rendőrség öt hirlapíróit ismét letartóztatott. A tüntetésből kifolyólag a bécsi színészek elhagyják a fővárost, legalább minden jel oda mutat, különösen az, hogy a mai előadás főpróbája még ezideig sincsen kitűzve. — Ma a vigszínházban Trilby kerül színre.

Alencon herceg nem megy kolostorba.

Budapest, jan. 1. (Saját tud. távirata.) Mint Párisból értesítenek. Alencon herceg megbízásából, egyik meghitt embere, Lambert Tristán báró megczáfolja ama híreszteléseket mintha a herceg az öt legközelebb oly mélyen lesújtott cathastrópha következtében kolostorba szándékoznék vonulni.

A császár Rómában.

Budapest, június 1. (Saját tud. távirata.) Krakói lapok udvari körökből vett információ alapján teljes biztossággal közlik, hogy a császár októberben a pápát és az olasz királyi családot meglátogatja Rómában.

Az osztrák parlament.

Budapest, jan. 1. (Saját tud. távirata.) Mint szavahihető forrásból értesítenek, a reichsrat üléseit nem függesztik fel.

Merénylet Rómában.

Róma, jun. 1. (Saj. tud. táv.) Ma reggel Martinuci Commodora, a Vatikán iroda igazgatója ellen, a mint irodájába ment, merényletet követett el egy Rossi nevű elbocsájtott cselédje. — A merénylő a Szt. Péter templom oszlopcsarnokában huzódott meg s onnan leste volt dazdáját s amint az arra ment, hirtelen előrántotta revolverét s azt Martinucira süttötte.

A lövés Martinucinak bal karját találta csak, mit látva az elvetemedett merénylő maga ellen fordította a fegyvert s önmagát súlyosan megsebesítette.

Felültetett tűzörség.

Budapest, június 1. (Saját tud. táv.) A »Millennium« kávéházból eddig ismeretlen egyén este telephon utján arról értesítette a központi tűzörséget, hogy a vigszínház ég. A tűzörség gyorsan kivonult s csak amikor a vigszínház elé értek, akkor látták, hogy éretlen tréfa az egész. A rendőrség a tettest kutatja. A vigszínházban különben gyér közönség volt, annak is legnagyobb része potya jegyes detektív.

Földrengés.

Budapest, jun. 1. (Saj. tud. táv.) Amerikai lapok értesítése szerint több amerikai államban, Ohióban, Ny.-Virginiában, Pennsylvaniában és Maryland városban a tegnapi nap folyamán több ízben erős földrengést éreztek. A lakosság nagy izgalomban van, dacára annak, hogy a földrengés semmi kárt nem okozott.

Botrány Athénben.

Budapest, jan. 1 (Saját tud. távirata.) Az »Ephimeris« című görög lap kétségbe vonja, hogy a trónörökösne Melaót, mint »Etnike Hetaria« elnökét fogadta volna, hogy ettől a sebesültek javára 20.000 drachma ajándékot fogadjon el s a nevezett lap azzal végzi leplező cikkét, hogy az »Etnike Hetaria«-t, melynek elnöke Athén egykori polgármesterre s tagjai között egy egyetemi tanár, egy miniszteri tanácsos és két tiszt is van törvényt sértő tetteiért állítsák törvény elé.

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²² reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ¹⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vonat 1 ²² d. u., sze- mélyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ reggel, személyvonat 10 ¹⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³¹ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé ve- gyesvonat 4 ¹⁰ reggel, 2 ³⁷ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 8 ¹⁷ d. e. 9 ¹⁷ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ³⁰ r., 5 ⁴⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ²¹ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé sze- mélyvonat 5 ³⁰ r., vegyes- vonat 2 ³⁷ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől ve- gyesvonat 9 ³⁰ d. e személyvonat 9 ³¹ este.
Nagyvárad - Püspök-Fé- lixfürdő. (Nagyvárad- ról indul) 9 ³⁰ regg., 4 ⁴⁵ d. u. — Vásártérről 8 ¹⁵ regg., 2 ³⁰ d. u. és 4 ³⁵ d. u., 6 ³ este. (9 ¹⁶ reggel csak vasár- és ünnepnap.)	Félix- és Püspökfürdő- ból 9 regg., 11 ⁷ d. e., 6 ¹⁸ este. — Vásártérre 9 ³⁰ regg., 11 ³ d. e., 4 ⁰⁸ d. u., 6 ³⁰ este, 8 ⁰⁷ este, 9 ⁴ este. (10 ³⁸ este csak vasár- és ünnepnap.)

A fürdővonatok csak szept. 15-ig közlekednek.

KÖZGAZDASÁG.

Használjunk szecs-kázott almot.

Mindössze néhány éve annak, hogy a gonaárak felenyire is leszálltak s már is nem egy gazdaság üzeme olyan változást szenvedett, hogy a szalmának nem bővében, de határozottan szükében van. Minden belterjes gazdaság törekszik a buzánál jövedelmezőbb anyagokat természeteni, törekszik főleg az állattenyésztésre nagyobb súlyt fektetni s így egyrészt apad az alomnak való szalma, másrészt szaporodnak az állatok s így több alomra lévén szükség, gondot okoz ezen többletnek a beszerzése. Mielőtt azonban vásárolt szalmához vagy egyéb alomanyaghoz nyulnánk, kísértjük meg az alomszalma előzetes felszecs-kázását, mert ezáltal igen sok szalmát takarítunk meg s a szecs-kázott alom-mal még igen sok egyéb figyelemreméltó előnyt is érünk el. Mielőtt ez állításomat indokolnám, felemlitem, hogy a praktikus angol gazda már igen régen szecs-kázott almot használ s így okvetetlenül ez eljárásnak haszonnal kall járnia.

A kivétel kétféleképpen történhetik; a szalmát vagy mindjárt a kazalból vágjuk a kazal-vágó kés segélyével körülbelül 20 cm. hosszú-ságra s ennek a könnyű munkának még az a haszna is meg van, hogy a kazal vágva lévén, nem kuszáltatik össze, folyton tisztán tartható és nem ázik be, vagy pedig, hogy a szalmát magában az istállóban, illetve a takarmány-kamrában szecs-kavágóval vágjuk az említett hosszúságra.

Ha cselédeink annyira el volnának fog-lalva, hogy ezen munkatöbbletet tényleg nem végezhetnék, egy félig penzióban levő cselédre vagy napszámásra kellene bízni, aki egymaga minden megerőltetés nélkül naponta 80—100 drb szarvasmarha részére elegendő szalmát felszecs-kázhat; e czimen tehát a napi kiadás legfeljebb 50 krra rugna.

Ha azonban ezen csekély kiadást szembe állítjuk azzal a nagy, legalább is ötszörös előny-nyel, melyet a szecs-kázott alom nyújt, be fog-juk látni, hogy az alig jöhet számításba. A rö-vid almot először is sokkalta gyorsabban és egyenletesebben lehet az állatok alá teregetni; a szalmának ez alakban több nyílása lévén, több nedvességet is vesz magába, miután egyen-letesebben lehet elhinteki, jóval kevesebb szük-séges belőle s a kitrágyázás alkalmával is a tisztán maradt szalmát könnyebb elválasztani a ganéjtól, mint a hosszú szalmát. A hosszú szalmánál ugyanis vagy a ganéj is bent marad az istállóban, vagy a jó, a még használható szalma is kivándorol a trágyadombra. A rövid szalma továbbá sokkalta gyorsabban és jobban

korhad a hosszúnál s ez áll különösen a birka istállóra vonatkozólag, a mi nem jelentékeny előny a trágya minősége tekintetéből. Az ilyen trágyát gyorsabban lehet felrakni, a munkások-nak kevesebb a vesződségük s így e munkával a gyöngébb egyének is megbirkózhatnak. Min-den praktikus gazda tudja, hogy milyen kínos munka a hosszú szalmás trágya rakodása, mely az embereket erejükön túli erőfeszítésre kész-teti; villanyelek törnek ketté s mert felette ne-héz a rakodás, egy szekér se rakodik meg tel-jesen, az igás állatt ugyszólván csak sétál, míg a béres majd agyondolgozza magát. A lerakás és teregetésnél ismétlődik ugyan az a mulat-ság; a béres nem tudja lehuzkodni a hosszú szalmás trágyát, mely utközben a rázástól ösz-szeüledett, a teregető asszonyok meg ide-oda cibálják az összegubancolt szalmacsomókat, a nélkül, hogy tisztességesen teregetni képesek volnának s mire a nap lealkonyodik az ered-mény kevés és rossz munka.

Jön azután az eke, hogy a nagy fáradság-gal elteregtetett trágyát alátakarja. A hosszú szalma azonban a kerekek közé csavarodik, majd meg az ekevas előtt torlódik meg, daczára a trágyát behuzó napszámások fáradozásának, kiknek munkája szintén egyenetlen és tökélet-len; az eke folyvást fel van tartóztatva s min-den igyekezet daczára nagyon sok trágya marad takaratlanul.

Az eke után jön a gonosz indu'atu fogas, mely az oly nagy fáradsággal alátakart trágyát ismét előhuzkodja legalább fele részben, hogy a vetőgépek is legyen egy kis mulatsága.

A vetés tetőzi be azután az egész dolgot. A gépnél minden rendben van, a megfelelő nagyságu kerekek pontosan beállítva, a vető-mag ugyancsak pontosan kimérve, nehogy haszontalanul pazaroltassék a mag.

A vetőgép megindul, azonban minden öt perczen hangzik az állj vezényszó, mert álta-lános az eldugulás. Az ösztökét kezelő és há-tul futkosva, veritékben fürdő vetőmunkás minden fáradsága hiábavaló és haszontalan az átkos hosszú szalmás trágyával szemben. A súlyokat leszedte a gépről, mire általános meg-könyebülés következik, sőt a munka gyorsab-ban is halad, mert a könnyű saruk átugranak a kiálló trágyán, csakhogy természetesen a mag nem jut a földbe. Azilyen apróságokat azonban ki venné tekintetbe, a földolog hogy elkészül-jünk. A henger azután szépen elsimítja az egészet s csak a kikelés alkalmával sül ki, hogy mennyire foltos a vetés.

Ennek a gordiusi csomónak nincs más megoldása, ezeket a veszteségeket és kellemet-lenségeket másként nem kerüljük el, mintha a hosszú szalmás trágya felett kimondjuk a halálos ítéletet, vagyis az istállóban csak szecs-

kázott almot használunk. Egy évi kísérlet és kitarítás s az alom szecs-kázását többé abba hagyni nem fogjuk. *K. y.*

A nagyváradai hegyközség választmányi ülése. A nagyváradai hegyközség, ma délután négy órakor ülést tart dr. Sipos Arpád elnök-lete alatt. Az ülésen több érdekes tárgy fog szőnyegre kerülni. A hegyközséggé alakulás óta, ez lesz az első választmányi ülés.

Terménytőzsde.

	Bécs, jun. 1.
Buza tiszai	8.70—0.—
> bányási	8.25—0.—
> bácskai	8.34—0.—
> szokvány ár n.	0.—0.—
R o z s tiszavidéki őszre	4.15—0.—
> szokvány	6.45—0.—
> szokvány áru őszre	6.530.0.—

SZERKESZTŐI POSTA.

P. Gy. A versben legelső, amint méltán meg-kívánhatunka gondolat, a lyrai csatanós vég. Még pedig valami eredeti gondolat, annak versében színet se láttuk. A külalak is nagyon gyöngye, egyes rimek botrányosan rosszak. A hangja, az pedig nagyon erős, hogy ne mondjuk durva. Többet ugye nem kell mondanunk?

O. K. Helyben. Egy kis türelem semmi esetre nem fog ártani. Különbön kívánsága teljesedni fog, mert a filharmonikusok dalárdája még e hónap folyamán rendez nagyobb szabásu dalestélyt.

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Bérlet 30-ik szám. Bérlet 30-ik szám.

Páros. Páros.
Nagyvárad, 1897. évi június 2-án,
az arad-nagyváradai szintársulat által.
Este fél 8 órakor rendes helyárákkal:
Itt először:

A Z Ö R E G.

Vigjáték 3 felvonásban.

Kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, 1897. évi június hó 3-án.

M á s o d s z o r:

A Z Ö R E G.

Vigjáték 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Földbirtokosok figyelmébe!

A közeledő

CSÉPLÉSI IDÉNY

alkalmával tisztelettel ajánljuk cséplőgépek és kazánok gazdaságos és előnyös fűtésre különösen alkalmas királdi és sajószentpéteri

akna, cséplési és darabos szeneinket,

melyek évek óta a t. gazdaközönség körében közkedveltségnek örvendenek.

Rendelmények és kérdézősküdések a

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNY-TÁRSULAT-hoz

Budapestben, vagy

ANDRÉNYI KÁROLY és FIAI

urakhoz Nagyváradra intézendők. 168 3-6

Hirdetmény.

Mint a m. kir. szab. Osztálysorsjáték nagyváradi főelárusítói ezennel közhírré tesszük, hogy a sorsjegyek vételére előjegyzéseket már most díjtalanul elfogadjunk és a viszontelárusítókat előnyös feltételekben részesítjük.

Biharmegyei takarékpénztár.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő fájdalomcsillapító bedörzsölés bevásárlásánál, — mely minden gyógyszerárban készletben van, — mindig a „Horgony” jegyre kérünk figyelni.

Minden arcz szép lesz

173 2-4

és szép marad *Ráth Károly következő Ideál-Toilette különlegességeinek* használata folytán u. m.: Liliom rizspor, folyékony ajkpirosító, arany crème, Glycerin, tejszappan, olaj-benzoc szappan, legfinomabb illatszerek, stb.

A világhírű RÁTH-féle

Arcz-massaga készülék önhasználatra. Az arcz szépítésére egy drb ára 6 frt 50 kr. Készülék a testnek ön-massirozására. Az egészség ápolására, védelmül a köszvény és reuma ellen, kövérség ellen és szép alkat nyerésére nők számára darabbja 4 frt.

Arjegyzekeket, valamint »A bőr ápolása« csimü könyvecskét ingyen és bérmentve küldi bárkinek

Ráth Károly különlegességi üzlete szépség ápolási cikkekben. Bécs I. Kärntnerstrasse 14.

Nagyváradon kapható: HUZELLA M. üzletében Szent-László tér.

Egyedüli raktár NOBLES & HOARE angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése

Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenczeit (firnis.) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfestéket, mindennemü angol kocsi-lackjait, valamint copál, damár, vas- és bőrlackot, nemkülönbén összes legjobb gyártmányu borostyán szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemü ecsetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban.

Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek becses figyelmét felkérni

100 20-20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesítetnek.

Egyedüli raktára zürichi parket-fénymaznak.

A legjobb tisztító-szerek.

Salon garnitúrák 55 forinttól feljebb

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy *Kossuth-utczán* (Biharmegyei takarékpénztárral szemben) a mai modern kornak megfelelő

98-17-20

BUTOR ÜZLETET TÓTH és TONK

cég alatt nyitottunk, hol mindennemü száraz anyagból készült

fa, kárpitos, vas, valamint konyha-butorokat

raktáron tartunk. — Asztalos és kárpitos-műhelyünket melyet saját felügyeletünk alatt vezetünk, ajánljuk a n. é. közönség becses figyelmébe. — Nagy raktárt tartunk mindenféle butorokból; továbbá szállodai, vendéglői, kávéházi berendezéseket a legolcsóbb árban szállítunk és pontosan fogantositunk — Javitásokat és csomagolást elvállalunk a legolcsóbb árban.

Becsés megrendelését kérve, kérjük raktárunkat megtekinteni, s maradunk kiváló tisztelettel:

TÓTH JÓZSEF,
asztalos.

Két tanuló felvétetik.

TONK EMIL,
kárpitos.

Diványok legjobb kivitelben 15 forinttól feljebb

Lőszőr matracok 14 frttól feljebb

Afrik matracok 5 forinttól feljebb

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.